ΙΤΑΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΗΣ ΓΚΡΑΤΣΙΑ ΝΤΕΛΕΝΤΑ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Ἡ γρηᾶ κοιτότανε ἑτοιμοθάνατη στὸ κρεββάτι της. Ἡ ὤμορφη Κατερίνα πῆρε τὰ κοκκαλιάρικα χέρια της μέσα στά δικά της καὶ τῆς φώναξε:

— Γιαγιά... καλή μου γιαγιά, εἶμαι ἐδῶ, κοντά σου, ἡ ἐγγονή σου ἡ Κατερίνα!...

Ἡ γιαγιὰ μισάνοιξε μὲ δυσκολία τὰ μάτια της, ποὺ εἶχαν πάψει νὰ βλέπουν καθαρά, καὶ ψιθύρισε:

— Ἤρθες λοιπόν; Ἄ! φοβόμουνα πὼς δὲν θἀρχόσουνα καθόλου!...

Σώπασε γιὰ μιὰ στιγμὴ καὶ ἔπειτα συνέχισε:

— Τώρα θὰ μιλήσουμε μαζὺ γιὰ κάτι σοβαρό. Θέλω κάτι νὰ σοῦ δώσω...

— Τί θὰ μοῦ δώσης, γιαγιά; εἶπε ἡ Κατερίνα. Διαθήκη; Χρήματα;

Ἡ ἑτοιμοθάνατη μισογέλασε παράξενα. Ἔπειτα ἔπιασε τὸ χέρι τῆς ἐγγονῆς της καὶ τόφερε πρὸς τὸ στῆθός της. Καὶ ἐκεῖ, κάτω ἀπὸ τὴ μπλοῦζα τῆς γρηᾶς, ἡ Κατερίνα αἰσθάνθηκε κάτι τὸ σκληρό, κάτι ποὺ φαινότανε σὰν δέμα ἐπιστολές.

— Πές μου λοιπόν, γιαγιά, σ' ἀκούω, εἶπε τότε μὲ περιέργεια καὶ πλησίασε πιὸ κοντὰ τὸ πρόσωπό της στὸ πρόσωπο τῆς ἄρρωστης.

— Ναί, ἄρχισε νὰ λέη ἡ γρηᾶ, σὲ φώναξα γιὰ νὰ σοῦ δώσω καὶ χρήματα ἐπίσης. Θὰ σοῦ τὰ δώσω, γιατὶ ξέρω πὼς εἶσαι καλή. Καὶ τὰ χρέη σου, θὰ τὰ πληρώσω κι' αὐτά. Νίνα! Μὰ τώρα κάτι ἄλλο πρέπει νὰ σοῦ πῶ...

Σταμάτησε γιὰ λίγα δευτερόλεπτα κι' ἔπειτα ἐπανέλαβε:

— Ἐσὺ ἤσουνα δυὸ χρονῶν, ὅταν πέθανε ὁ πατέρας σου. Ἡ μητέρα σου εἶχε τότε τὴν ἴδια ἡλικία ποὺ ἔχεις τώρα καὶ σύ: Δέκα ἐννέα χρονῶν. Ὁ πατέρας σου δὲν ἦταν κακός, μὰ ἔπινε καὶ ὅταν ἔπινε, ἄρχιζε νὰ φωνάζη τόσο πολὺ τῆς μητέρας σου, ὥστε ἐκείνη τρόμαζε. Ἤτανε πολὺ λεπτοκαμωμένη καὶ ἀδύνατη καὶ φοβότανε πὼς δὲν θὰ μποροῦσε νὰ τοῦ ἀντισταθῆ, ἂν ἐκεῖνος ἤθελε νὰ τὴν κακοποιήση. Ὅταν πέθανε ὁ πατέρας σου, ἄφησε πίσω του πολλὰ χρέη, τὰ ὁποῖα ἡ μητέρα σου ἔπρεπε νὰ πληρώση...

Ἡ Κατερίνα, ἡ μικρὴ τρελλὴ Νίνα, ἄκουγε μὲ προσοχή. Ἡ γρηᾶ ἐξακολούθησε:

— Τότε ἀκριβῶς κάποιος Μπατίστα Ὄππος ἦρθε στὸ σπίτι μας. Ἔγινε φίλος τῆς μητέρας σου καὶ μᾶς κρατοῦσε κάπου-κάπου συντροφιά. Ὁ Μπατίστα Ὄππος ἐκείνη τὴν ἐποχὴ ἦταν πολὺ φτωχός. Μὰ ἐργαζότανε ἀδιάκοπα καὶ ἀργότερα ἀπόχτησε ἀρκετὰ χρήματα καὶ παντρεύτηκε μιὰ πλουσία κοπέλλα. Ἀπὸ τότε ἔπαψε πειὰ νἄρχεται σὲ μᾶς. Γιατὶ ἡ μητέρα σου ἦταν φτωχή, Νίνα, καὶ ἔπειτα οὔτε στὴν ὑγεία της δὲν ἦταν τόσο καλά. Ἐξ ἄλλου, ἤσουνα κἀὶ σὺ καὶ ἕνας ἔμπορος ποὺ θέλει νὰ προοδέψη, δὲν παντρεύεται ποτὲ μιὰ χήρα μὲ παιδί. Ἔτσι κ' αὐτὸς παντρεύτηκε μια ἄλλη καὶ ἡ μητέρα σου τὸ πῆρε κατάκαρδα αὐτό... Καθόταν ὅλη μέρα μόνη, σκεφτική καὶ λυπημένη...

Ἡ γρηᾶ ξεροκατάπιε κι' ἐξακολούθησε:

— Μὰ ὁ Μπατίστα Ὄππος ἦταν ἕνας ἄνθρωπος, ποὺ ἤξερε καλὰ τὸ τί ἤθελε. Καὶ ὅταν ἡ μητέρα σου ἔπεσε ἄρρωστη, αὐτὸς ἄρχισε καὶ πάλι νἄρχεται συχνὰ σπίτι, τὴ νύχτα ὅμως πάντα, γιατὶ ἡ γυναῖκα του τὸν ζήλευε πολύ. Καθότανε πλάϊ στὸ κρεββάτι τῆς μητέρας σου καὶ κρατοῦσε τὰ χέρια της μέσα στὰ δικά του. Κι' ὅταν ἕνα βράδυ μπῆκα ξαφνικὰ στὸ δωμάτιο, γιὰ νὰ σὲ βάλω στὸ κρεββατάκι σου, τὸν ἄκουσα ποὺ στέναζε κι' ἔλεγε τῆς μητέρας σου:

— «Πρέπει νὰ μοῦ δώσης πίσω τὰ γράμματά μου, Μάρθα! Τί τὰ θέλεις πειὰ ἐσύ; Ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε!»

Ἡ γρηᾶ σταμάτησε πάλι γιὰ λίγο.

— Μὲ καταλαβαίνεις, Νίνα; εἶπε ἔπειτα. Ὁ Μπατίστα ἐξακολουθοῦσε νἄρχεται στὴ μητέρα σου, γιατὶ ἤθελε νὰ ξαναπάρη τὰ γράμματα ποὺ τῆς εἶχε γράψει. Αὐτὰ τὰ γράμματα μοῦ τὰ εἶχε δώσει ἐμένα ἡ μητέρα σου, γιὰ νὰ τοῦ τὰ δώσω ἀφοῦ θὰ πέθαινε. Ἔτσι μοῦ εἶχε πεῖ κι' ἐγὼ τἄβαλα ἐδῶ στὸν κόρφο μου. Συγχρόνως εἰδοποίησε καὶ τὸ Μπατίστα: «Τὰ γράμματά σου τὰ ἔδωσα τῆς μητέρας μου νὰ τὰ φυλάξη, τοῦ εἶπε. Ζήτησέ τα ἀπὸ κείνην!» Ἤρθε λοιπὸν σὲ μένα τότε αὐτὸς καὶ ἡ μητέρα σου μοῦ εἶπε κι' ἐκείνη: — «Δός του τὰ γράμματα, μητέρα! Ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε!» Ἔμενε εὐχαριστημένη ἡ κακομοίρα καὶ μὲ τὸ νἄρχεται κάπου-κάπου ὁ ἀγατημένος της καὶ νὰ τῆς σφίγγη τὸ χέρι. Ἐγὼ ὅμως τοῦ εἶπα: — «Δὲν ξέρω τί λένε αὐτὰ τὰ γράμματα, γιατὶ δὲν ξέρω νὰ διαβάζω. Μὰ ἔχω ὑποσχεθῆ στὴν κόρη μου νὰ μὴ σοῦ τὰ δώσω προτοῦ πεθάνη!» Καὶ λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια, τὸν κύτταξα κατάματα, αὐτὸς ὅμως δὲν ἦταν ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους ποὺ κοκκινίζουν. Προσπάθησε ὡστόσο νὰ μὲ καλοπάρη: — «Δόσε μου τὰ γράμματα, μοῦ εἶπε. Ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε. Θὰ φροντίσω γιὰ τὴν ἀρρώστεια τῆς Μάρθας, θὰ πληρώσω τὰ χρέη σας, θὰ στείλω τὴν Κατερίνα στὸ σκολειό.» Ἐγὼ εἶχα σκοπὸ νὰ μὴν τοῦ τὰ δώσω ποτὲ αὐτὰ τὰ γράμματα, μὰ φρόντιζα νὰ μὴν τοῦ κόβω ποτὲ τὴν ἐλπίδα, μόνο καὶ μόνο γιὰ νἄρχεται κάπου-κάπου νὰ βλέπη τὴ μητέρα σου, ἀφοῦ αὐτὸ τὴν εὐχαριστοῦσε...

Ἡ γρηᾶ σταμάτησε καὶ πάλι λίγο, γιὰ νὰ ξεκουραστῆ. Ἔπειτα ξανάρχισε:

— Μιὰ μέρα ὁ Μπατίστα ἦρθε καὶ μοῦ εἶπε: — «Μπορεῖ νὰ μὴ φτάνη ὅπως ἔπρεπε στὴν κόρη σου, μὰ ὁ ἄντρας ὡστόσο δὲν μπορεῖ νὰ ὑπακούη μονάχα στὰ λόγια τῆς καρδιᾶς του. Δός μου λοιπὸν τὰ γράμματα. Ὅ,τι ἔγινε, ἔγινε!» Τότε πειὰ τοῦ ἀπάντησα κι' ἐγώ: — «Μπορεῖς νὰ μὲ σκοτώσης, Μπατίστα Ὄππος, ὅπως σκότωσες καὶ τὴν κόρη μου. Μὰ τὰ γράμματά σου δὲν θὰ τὰ πάρης, γιατὶ μ' αὐτὰ ἐγὼ θὰ δείξω ποιός εἶσαι στὴ φαμίλια σου καὶ στοὺς φίλους σου!» Τότε αὐτὸς μὲ ἄρπαξε σὰν τρελλὸς ἀπὸ τὸ λαιμὸ κι' ἄρχισε νὰ μὲ σφίγγη δυνατά. Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ ἀκούστηκε ἡ φωνή σου ἀπὸ τὸν κῆπο καὶ μὲ ἄφησε, ὅταν σ' ἄκουσε. Δυὸ μέρες ἀργότερα ἡ μητέρα σου πέθανε. Ἕνα βράδυ, ἦταν καλοκαίρι, κάποιος δοκίμασε ν' ἀνοίξη ἀπ' ἔξω τὴν πόρτα. Σίγουρα θἄταν αὐτός, ἢ κάποιος ἄλλος ποὺ τὸν εἶχε στείλει αὐτός. Ἀπὸ τὴ βραδυὰ αὐτὴ μ' ἔχει πιάσει τόσος φόβος, ὥστε καὶ τώρα τρομάζω, ὅταν ἀκούω καὶ τὰ βήματά σου ἀκόμα!

Ἡ μητέρα σου καθόταν μόνη, σκεφτική καὶ λυπημένη...

Ἡ γρηᾶ ἔβγαλε κατόπιν μέσα ἀπὸ τὸν κόρφο της ἕνα δέμα καὶ τὄδωσε στὴν Κατερίνα.

— Νὰ τὰ γράμματα, Νίνα, εἶπε.

Ἡ νέα νόμιζε πὼς βρισκότανε μακρὰ κάπου καὶ πὼς ἔβλεπε ἕνα ἄσκημο ὄνειρο. Πῆρε τὰ γράμματα, ποὺ ἤσαν ζεστὰ ἀκόμα ἀπὸ τὸν κόρφο τῆς γιαγιᾶς της, καὶ τἄβαλε στὴν τσέπη της. Ἔπειτα σηκώθηκε κι' ἄναψε τὴ λάμπα. Ἡ γρηᾶ παρακολουθοῦσε στὴν ἀρχὴ τὶς κινήσεις της, μὰ ἔπειτα αἰσθάνθηκε τὸν ἑαυτό της ὑπερβολικὰ ἐξαντλημένο, ἔκλεισε τὰ μάτια της καὶ περίμενε ἔτσι ἀκίνητη νὰ περάση σ' ἕναν ἄλλο, πιὸ ἤσυχο κόσμο...

* * *

Ἔπειτα ἀπὸ μερικὲς ὧρες ἡ Κατερίνα ἤτανε καθισμένη κοντὰ στὸ τζάκι. Ἡ σκέψεις της ταξείδευαν πίσω, στὰ παιδικά της χρόνια. Καταλάβαινε πὼς ἔπρεπε νὰ πάρη μιὰ ἀπόφασι γι' αὐτὰ τὰ γράμματα, γιατὶ δὲν μποροῦσε, ὅπως ἡ γιαγιά της, νὰ τὰ κρατῆ ἐπάνω της σ' ὅλη της τὴ ζωή.

Κατὰ βάθος, ἔβλεπε πὼς δὲν εἶχε παρὰ ἕνα μονάχα νὰ κάνη. Νὰ τὰ ξανσδώση στὸ Μπατίστα Ὄππος. Ἡ μητέρα της τοῦ τὸ εἶχε ὑποσχεθῆ αὐτό. «Ὅταν ἕνας ἄντρας δὲν ἀγαπᾶ πειὰ μιὰ γυναῖκα, δὲν τοῦ μένει καμμιὰ ὑποχρέωσι ἀπέναντί της. Κι' ἂν ἀκόμα καταστρέφεται ἔτσι μιὰ γυναῖκα, σ' αὐτὸ δὲν φταίει ὁ ἄντρας». Ἔτσι σκεφτότανε ἡ Κατερίνα.

Ἀλλὰ γιατί τάχα νὰ μὴν τὰ διαβάση αὐτὰ τὰ γράμματα, προτοῦ τοῦ τὰ δώση; Σ' αὐτὸ δὲν ἔβλεπε τίποτε κακό. Μὲ τρεμάμενα χέρια ἄνοιξε τὸ δέμα.

Ἡ Κατερίνα διάβασε πρώτα τὸ τελευταῖο καὶ ἔπειτα τὸ πρῶτο γράμμα. Ἦσαν ἐρωτικὲς ἐπιστολές, ποὺ δὲν εἶχαν καμμιὰ διαφορὰ ἀπὸ τὶς τόσες ἄλλες αὐτοῦ τοῦ εἴδους.

Ἡ Κατερίνα σκέφτηκε μιὰ στιγμὴ, ἔσφιξε νευρικὰ τὰ χείλη της καὶ τὰ μάτια της ἄστραψαν. Ἔπειτα ἄρχισε νὰ διατρέχη καὶ πάλι τὸ γράμμα, γιὰ νὰ βρῆ μιὰ ἡμερομηνία στὶς πυκνογραμμένες σελίδες του. Καὶ πράγματι, βρῆκε μιά. Μιὰ ἡμερομηνία, πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια!

— Πρὶν ἀπὸ εἴκοσι χρόνια!... μορμούρισε. Κι' ἐγώ... ἐγὼ εἶμαι δεκαεννέα χρονῶν!... Θεέ μου!... Τίνος εἶμαι κόρη τότε;... Ποιός εἶνε ὁ πατέρας μου;...

Ἡ φτωχὴ κόρη ἄρχισε νὰ κλαίη... Κι' ἔξαφνα ἄρπαξε τὰ γράμματα καὶ μὲ μιὰ ἀποφασιστικὴ κίνησι τὰ ἔριξε στὸ τζάκι, ἐπάνω στὰ ξύλα ποὺ ἔκαιγαν μὲ δυνατὴ φλόγα...

Πλάϊ, στὸ κρεββάτι της, ἡ γιαγιὰ της εἶχε ξεψυχήσει!...

ΓΚΡΑΤΣΙΑ ΝΤΕΛΕΝΤΑ